

Άγιος Ιωάννης Χρυσόστομος: ΛΟΓΟΣ Α΄ Περὶ ἀγάπης - μέρος 2ο

[Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Άγ. Ιωάννης Χρυσόστομος](#) / [Άγιοι - Πατέρες - Γέροντες](#) / [Ορθόδοξη πίστη](#)

Μη τοίνυν φροντίζωμεν των ημετέρων, ίνα φροντίζωμεν των ημε 63.572
τέρων, αλλά καταφρονώμεν αυτών, ίνα κτησώμεθα αυτά. Αν γαρ ημείς αυτών
καταφρονήσωμεν, ο Θεός αυτών επιμελήσεται• αν δε ημείς αυτών επιμελώμεθα, ο
Θεός αυτών καταφρονήσει. Ει τις ουν φιλείν εθέλει γνησίως και δύναμιν
αγάπης επίστασθαι, επί τον ταύτης τρόφιμον, τον μακάριον Παύλον, δραμέτω,
κακείνος αυτόν διδάξει, ηλικος εστίν άθλος ενεγκείν χωρισμόν φιλουμένου,
και ηλικης δεόμενος ψυχής. Ούτος γαρ, ούτος ο την σάρκα αποδυσάμενος, και
το σώμα αποθέμενος, και γυμνή σχεδόν την οικουμένην περιιών τη ψυχή, και
παν πάθος εξορίσας της διανοίας, και των ασωμάτων δυνάμεων την απάθειαν
μιμούμενος, τα μεν άλλα πάντα ραδίως έφευγεν, ως εν αλλοτρίω πάσχων σώματι,
και δεσμωτήρια και αλύσεις και απαγωγάς και μάστιγας και απειλάς και
θάνατον και παν κολάσεως είδος, μιας δε ψυχής αγαπωμένης παρ' αυτού
χωρισθείς, ούτω συνεχύθη και διεταράχθη, ως εν η τον αγαπώμενον προσδοκών
ιδείν ουχ εύρεν, ευθέως και της πόλεως αποπηδήσαι. Τι τούτο, ω μακάριε Παύλε;
ξύλω μεν δεδεμένος, και δεσμωτήριον οικών, και μάστιγας έχων επικειμένας,
και τα νώτα αίματι περιρρεόμενος, και εμυσταγώγεις και εβάπτιζες, και
θυσίαν προσήγες, και ενός ου κατεφρόνησας μέλλοντος σώζεσθαι• εις δε την
Τρωάδα ελθών, και την άρουραν ευρών εκκεκαθαρμένην, και ετοιμήν ούσαν τα
σπέρματα δέξασθαι, τοσούτον έρριψας από των χειρών κέρδος, και απεπήδησας
ευθέως; Ναι, φησί• πολλή γαρ κατεσχέθην αθυμία; τυραννίδι, και σφόδρα μου
συνέχεε την διάνοιαν η Τιτου απουσία• και ούτω μου εκράτησε, και περιεγένετο,
ως αναγκάσαι τούτο ποιήσαι. Είδες πως μέγιστος άθλος το δυνηθήναι ενεγκείν
πράως αγαπωμένου χωρισμόν; πως οδυνηρόν πράγμα και πικρόν; πως υψηλής
δεόμενον και νεανικής ψυχής; Ουδέ γαρ αρκεί τοις αγαπώσι μόνον το τη ψυχή
συνδεδέσθαι, ουδέ αποχρώνται τούτω εις παραμυθίαν. αλλά και σωματικής
δέονται παρουσίας, καν μη τούτο προσή, ου μικρόν της ευφροσύνης
υποτέτμηται μέρος. Βαβαί του διαπύρου έρωτος της αγάπης• ο πυρός
κατατολμών Παύλος, ο αδαμάντινος, ο στερρός, ο ακλινής, ο ακαμπής, ο
λέγων, Τις ημάς χωρίσει από της αγάπης του Χριστού, θλίψις, η στενοχωρία, η
λιμός, η διωγμός, η γυμνότης, η κίνδυνος, η μάχαιρα; ο γης και θαλάττης
κατατολμών, ο των αδαμαντίνων του θανάτου πυλών καταγελών• ούτος, επειδή
τινων αγαπητών είδε δάκρυα, ούτως κατεκλάσθη και συνετρίβη, ως μηδέ
κρύψαι το πάθος, αλλ' ειπείν ευθέως• Τι ποιείτε κλαίοντες και συνθρύπτοντές μου
την καρδίαν; Ω του θαύματος• άβυσσος αυτόν ου συνέτριψεν υδάτων, και μικρά
δάκρυα συνέτριψεν και συνέκλασε; Τι ποιείτε κλαίοντες και συντρίβοντές μου
την καρδίαν; Τι λέγεις, ειπέ μοι; εκείνην την αδαμαντίνην ψυχήν συντρίψαι
δάκρυον ίσχυσε; Ναι, φησί• πολλή γαρ η της αγάπης ισχύς• αύτη μου περιγίνεται
και κρατεί• προς πάντα γαρ αντέχω, πλην της αγάπης.

Τις ουκ αν εκπλαγείη; τις ουκ αν θαυμάσειε; μάλλον δε τις κατ' αξίαν εκπλαγείη και θαυμάσειεν αν την γενναίαν εκείνην και ουρανομήκη ψυχήν, ότι δεδεμένος και καθειργμένος από τοσούτου διαστήματος Φιλιππησίοις επέστελλεν; ίστε γαρ όσον το μέσον Μακεδονίας, και Ρωμης, Αλλ' 63.573 ούτε της οδού το μήκος, ούτε του χρόνου το πλήθος, ούτε ο των πραγμάτων όχλος, ούτε ο κίνδυνος, και τα επάλληλα δεινά, ούτε άλλο ουδέν, την αγάπην και την μνήμην εξέβαλε των μαθητών, αλλ' είχεν αυτούς άπαντας εν διανοία. Και ουχ ούτως αυτού ταις αλύσεσιν αι χείρες εδέδεντο, ως τω πόθω των μαθητών η ψυχή συνεδέδετο και προσήλωτο. Και καθάπερ βασιλεύς επί τον θρόνον αναβάς υπό την έω, και καθίσας εν ταις βασιλικαίς αυλαίς, μυρίας ευθέως δέχεται πανταχόθεν επιστολάς· ούτω δη κακείνος, καθάπερ εν ταις βασιλικαίς αυλαίς τω δεσμωτηρίω καθήμενος, πολλώ πλείω και εδέχετο και έπεμπε συνεχώς τα γράμματα των πανταχόθεν επί την εκείνου σοφίαν υπέρ των καθ' εαυτούς πραγμάτων αναφερόντων άπαντα· και τοσούτω πλείονα πράγματα του βασιλέως ωκονόμει, όσω και μείζονα αρχήν εμπεπίστευτο. Τοιαύτη γαρ η της αγάπης εστί δύναμις, ως ου τους παρόντας μόνον και πλησίον όντας ημών και ορωμένους, αλλά και τους μακράν αφεστώτας περιλαμβάνειν και συγκολλάν και συνδείν, και ούτε χρόνων πλήθος, ούτε οδών διάστημα, ούτε άλλο των τοιούτων ουδέν, ψυχής φιλίαν δύναιτ' αν διακόψαι και διατεμείν. Και γαρ ούτω δει φιλείν τον φιλούντα, ως, ει και την ψυχήν αιτηθή, και δυνατόν η, μη κωλύσαι· ουδέ γαρ αντάξιον γνησίου φίλου. Ήδεται γαρ ο φιλών ορών τον φιλούμενον και διαχειτάι, συμπλέκεται αυτώ συμπλοκήν τινα κατά την ψυχήν άρρητον έχουσαν την ηδονήν. Καν αναμνησθή μόνον αυτού, διανέστη τη διανοία και ανεπτερώθη, και βλέπων τούτον καθ' εκάστην ημέραν· ου κορέννυται, ουδέν έστιν αυτώ όπερ μη έστιν εκείνου· ταυτά αυτώ επεύχεται άπερ και εαυτώ. Οίδα εγώ τινα, ος υπέρ φίλου τους αγίους άνδρας παρακαλών, παρεκάλει πρότερον εύχεσθαι υπέρ αυτού, και τότε υπέρ εαυτού. Οίδα και Παύλον την ψυχήν ηδέως διδόντα την εαυτού και μη αιτηθέντα, και εις γέενναν εμπίπτειν υπέρ των φιλουμένων ευχόμενον. Ούτω γαρ χρη φιλείν διαθέσει πεπυρωμένη, ως μη δοκείν οφειλέτην έχειν τον φιλούμενον, αλλ' αυτός αυτώ οφειλέτης είναι εν τω οφειλέτην έχειν εκείνον. Ο γαρ αγαπών, ουκ επιτάττειν βούλεται μόνον, αλλά και επιτάττεσθαι· χαίρει μάλλον επιταττόμενος ήπερ επιτάττων. Ο αγαπών χαρίζεσθαι βούλεται μάλλον η χάριν λαμβάνειν· θέλει γαρ οφειλέτην έχειν τον φίλον, ήπερ αυτός οφείλειν εκείνω. Ο αγαπών και βούλεται χαρίζεσθαι τω αγαπωμένω, και ου βούλεται δοκείν χαρίζεσθαι· και άρχειν αυτός ευεργεσίας, και μη δοκείν άρχειν ευεργεσίας. Και μη μοι τους απλώς φίλους εννοείτε, τους κοινωνούς των τραπεζών, και από προσηγορίας μόνης φίλους λογιζομένους· ει τις έχει φίλον, οίον λέγω, επιγνώσεται τα ρήματα. Της 63.574 παρούσης ζωής φίλος ηδύτερος. Πολλοί γουν μετά την των φίλων τελευτήν εύξαντο μηκέτι ζήσαι λοιπόν· και γαρ

όντως και του φωτός αυτού ποθεινότερος ο φίλος. Βελτιον γαρ ημίν σβεσθήναι τον ήλιον, η φίλων αποστερηθήναι· πολλοί γαρ τον ήλιον ορώντες, εν σκότῳ εισί· φίλων δε ευπορούντες, ουδέν αν εν θλίψει γένοιτο. Ει δε τινός σε φιλία βλάπτει, έκκοπτε από σου. Ει γαρ τινα των ημετέρων μελών πολλάκις αποτέμνομεν, όταν αυτά τε ανιάτως έχη, και τοις λοιποίς λυμαίνηται, πολλώ μάλλον επί της ψυχής τούτο ποιείν χρη. Ουδέν γαρ ούτω βλαβερόν, ως συνουσία πονηρά· όσα γαρ ανάγκη μη δύναται, δύναται φιλία πολλάκις εις βλάβην και ωφέλειαν. Ο δε τοις εχθροίς του βασιλέως συμφιλιάζων, ου δύναται φίλος του βασιλέως είναι. Της γαρ φιλίας της δια τον Χριστόν το μίσος το δι' αυτόν πολλώ βέλτιον. Όταν μεν γαρ φιλώμεθα δια τον Θεόν, ημείς οφειλέται αυτού εσμεν της τιμής· όταν δε μισώμεθα, αυτός ημίν οφειλέτης εστί της τιμής. Όσοι τοίνυν μηδέ χρημάτων δια τον Χριστόν καταφρονούμεν, μάλλον δε δι' ημάς, φρίξωμεν, το περί τον Χριστόν του Παύλου φίλτρον εν διανοία λαμβάνοντες. Ουδέ γαρ τον Χριστόν ούτος εφίλει δια τα του Χριστού, αλλά δι' αυτόν τα εκείνου, και εν εδεδοίκει μόνον, το μη της αγάπης εκπεσείν της προς εκείνον. Τούτο γαρ αυτώ και γεέννης φοβερώτερον ην· ώσπερ και το μένειν εν αυτή βασιλείας ποθεινότερον. Όταν μεν ουν εκείνος δια τον του Θεού πόθον και εις γέενναν καταδέχεται εμπεσείν, και βασιλείας εκπεσείν, ει γε αμφότερα ταύτα προύκειτο, ημείς δε μηδέ του παρόντος καταφρονώμεν βίου, άρα άξιοι των γουν υποδημάτων εσμέν λοιπόν των εκείνου, τοσούτον αφεστηκότες αυτού της μεγαλονοίας; Διά τούτο και ο Χριστός έλεγεν· Ος αν απολέση την ψυχήν αυτού ένεκεν εμού, ευρήσει αυτήν· και, Ος εάν ομολογήση με έμπροσθεν των ανθρώπων, ομολογήσω καγώ αυτόν έμπροσθεν του Πατρός μου του εν τοις ουρανοίς. Και γαρ πολύς ο του κατορθώματος τούτου πόνος, και αυτήν σχεδόν υπερβαίνων την φύσιν· και τούτο ίσασι οι καταξιωθέντες των στεφάνων τούτων καλώς· λόγος γαρ ουδείς αυτό παραστήσαι δυνησεται· ούτω γενναίας το πραγμα εστι ψυχής, και μεθ' υπερβολής θαυμαστόν. Αλλ' όμως το θαυμαστόν τούτο ουδέν μέγα έφησεν ωφελείν, αγάπης χωρίς, ο Παύλος, καν την ακτημοσύνην συνεζευγμένην έχη. Τινος ουν ένεκεν ούτως είρηκε, τούτο ήδη δείξαι πειράσομαι, πρότερον εκείνο ζητήσας, πως ο τα υπάρχοντα ψωμίζων πάντα, δύναται μη έχειν αγάπην. Τον μεν γαρ έτοιμον όντα καήναι, και τα χαρίσματα έχοντα εγχωρεί ίσως και μη αγαπήσαι· ο δε μη μόνον διδούς τα υπάρχοντα, αλλά και ψωμίζων, πως ουκ αγαπά; Τι ουν έστιν ειπείν; Η ότι το ουκ ον ως ον υπέθετο, όπερ αεί φιλεί ποιείν, όταν υπερβολήν παραστήσαι βουληθή· ως όταν Γαλάταις γράφων λέγη· Εάν ημείς η άγγελος εξ ουρανού ευαγγελίζηται υμίν, παρ' ο παρελάβετε, ανάθεμα έστω· καίτοι 63.575 ούτε αυτός, ούτε άγγελος έμελλε τούτο ποιείν· αλλ' ίνα δείξη την υπερβολήν του πράγματος, και το μηδέν όλως εσόμενον τέθεικε. Και πάλιν, όταν Ρωμαίοις επιστέλλη και λέγη· Ούτε άγγελοι, ούτε αρχαί, ούτε δυνάμεις δυνησονται ημάς χωρίσαι από της αγάπης του Χριστού· ουδέ γαρ τούτο έμελλον ποιείν

άγγελοι, αλλά κανταύθα το μη ον υποτίθεται· ὡσπερ ουν και το εξής λέγων· Ούτε κτίσις ετέρα· καίτοι γε ετέρα ουκ ἔστι κτίσις· πάσαν γαρ αυτήν περιέλαβε, και τα άνω και τα κάτω πάντα ειπών· αλλ' όμως κανταύθα το μη ον καθ' υπόθεσιν τίθησιν, ὡστε δείξαι τον μεθ' υπερβολής αυτού πόθον. Ο δη και ενταύθα ποιεί, λέγων, ὅτι Καν πάντα τις δω, αγάπην δε μη έχη, ουδέν ωφελείται. Η τούτο ἔστιν ειπείν, η ὅτι βούλεται τους παρέχοντας και συγκεκολλησθαι τοις λαμβάνουσι, και μη απλώς διδόναι ασυμπαθώς, αλλ' ελεούντας και κατακαμπτομένους, επικλωμένους, και συναλγούντας τοις δεομένοις. Διά τούτο γαρ και η ελεημοσύνη παρά του Θεού νενομοθέτηται· και γαρ ηδύνατο τους πένητας διατρέφειν ο Θεός και χωρίς τούτου· αλλ' ίνα ημάς εις την αγάπην συνδήση, και ίνα διαθερμαινώμεθα προς αλλήλους, παρ' ημών αυτούς εκέλευσε τρέφεσθαι. Διά τούτο και αλλαχού φησι· Κρείσσον λόγος αγαθός η δόσις· και ιδού λόγος υπέρ δόμα αγαθόν. Και αυτός φησι· Έλεον θέλω, και ου θυσίαν. Επειδή γαρ ἔθος τούς τε ευεργετούμενους φιλείν, τούς τε ευ πάσχοντας προς τους ευεργετούντας οικειότερον διακείσθαι, σύνδεσμον φιλίας ποιών, τούτο ενομοθέτησε. Και ίνα μάθητε ὅσον εστί το κατόρθωμα, υπογράψωμεν αυτήν τω λόγῳ, επειδή τοις πράγμασιν αυτήν ουχ ορώμέν που φαινομένην, και εννοήσωμεν, ει πανταχού μετά δασιλείας ην αύτη, πόσα αν εγένετο αγαθά. Ούτε γαρ νόμων, ούτε δικαστηρίων ἔδει, ου κολάσεων, ου τιμωριών, ουκ άλλου των τοιούτων ουδενός. Ει γαρ άπαντες ηγάπων και ηγαπώντο, ουδέν αν ηδίκησεν ουδείς, αλλά και φόνοι και μάχαι και πόλεμοι και στάσεις και αρπαγαί και πλεονεξίαι και πάντα αν εκποδών εγεγόνει τα πονηρά, και μέχρις ονόματος αν ηγνοήθη η κακία. Τα μέντοι σημεία ουκ αν τούτο ειργάσαντο, αλλά και εις κενοδοξίαν επαίρει τους μη προσέχοντας και απόνοιαν. Και το δη θαυμαστόν της αγάπης, ὅτι τα μεν άλλα αγαθά έχει παρεζευγμένα τα κακά· οίον ο ακτήμων φυσάται πολλάκις δια τούτο· ο λέγειν ειδώς και δοξομανίαν νοσεί· ο ταπεινόφρων δι' αυτό τούτο πολλάκις κατά το συνειδός μέγα φρονεί. Η δε αγάπη πάσης της τοιαύτης απήλλακται λύμης· κατά γαρ του αγαπωμένου ουκ αν τις επαρθείη ποτέ. Και 63.576 μη μοι θης ένα αγαπώντα, αλλά πάντας ομοίως, και τότε αυτής ὄψει την αρετήν· μάλλον δε, ει βούλει, πρώτον ένα αγαπώμενον, και ένα φιλούντα τίθει, φιλούντα μέντοι ως φιλείν άξιον· την γαρ γην ούτως ως τον ουρανόν οικήσει, πανταχού γαλήνη απολαύων, και μυρίους εαυτού πλέκων στεφάνους. Ο γαρ τοιούτος και φθόνου και οργής και βασκανίας και απονοίας και κενοδοξίας και πονηράς επιθυμίας και παντός έρωτος ατόπου, και παντός νοσήματος καθαρεύουσιν διατηρήσει την εαυτού ψυχήν. Ὡσπερ γαρ εαυτώ ουκ αν τις εργάσαιτό τι κακόν· ούτως ουδέ τους πλησίον ούτος. Τοιούτος δε ων, μετ' αυτού στήσεται του Γαβριήλ επί της γης βαδίζων. Και ο μεν αγάπην έχων τοιούτος. Ο δε σημεία ποιών και γνώσιν έχων απηρτισμένην, ταύτης άνευ καν μυρίους εγείρη νεκρούς, ουδέν μέγα ονήσει, πάντων απερρηγμένος, και ουδενί των συνδούλων

αναμιγνύναι εαυτόν ανεχόμενος. Διά δη τούτο και ο Χριστός της εις αυτόν ακριβούς αγάπης σημείον έφησεν είναι το τον πλησίον φιλείν. Ει γαρ φιλείς με, φησίν, ω Πετρε, τούτων πλέον, ποίμαινε τα πρόβατά μου· Είδες πως και εντεύθεν πάλιν ηνίξατο, ότι μαρτυρίου μείζον τούτο; Και γαρ ει παϊδά τις είχεν αγαπητόν, και υπέρ ου και την ψυχήν αν επέδωκεν, είτά τις τον μεν πατέρα εφίλει, τω δε παιδί μηδέν όλως προσείχε, σφόδρα αν παρώξυνε τον πατέρα, και ουκ αν ήσθετο της οικείας αγάπης, δια την του παιδός υπεροψίαν. Ει δε επί πατρός και παιδός τούτο συμβαίνει, πολλώ μάλλον επί Θεού και ανθρώπων· και γαρ πατέρων απάντων εστί φιλοστοργότερος ο Θεός. Διά δη τούτο ειπών, Πρώτη και μεγάλη εντολή· Αγαπήσεις Κυριον τον Θεόν σου, επήγαγε, Δευτέρα δε, και ουκ εσίγησεν, αλλά προσέθηκεν ομοίαν αυτή· Αγαπήσεις τον πλησίον σου ως εαυτόν. Και όρα πως μετά της αυτής σχεδόν υπερβολής απαιτεί και ταύτην· περί μεν γαρ του Θεού φησιν, Εξ όλης της καρδιάς σου· περί δε του πλησίον σου, Ως σεαυτόν· όπερ ίσον εστί τω εξ όλης της καρδιάς σου. Και γαρ ει μετά ακριβείας τούτο εφυλάττετο, ου δούλος, ουκ ελεύθερος ην, ουκ άρχων, ουκ αρχόμενος, ου πλούσιος, ου πένης, ου μικρός, ου μέγας, ου διάβολος αν εγνώσθη ποτέ· ου λέγω, ούτος, αλλ' ει και έτερος τοιούτος, μάλλον δε ει και εκατόν και μυρίοι τοιούτοι ήσαν, ουδέν αν ίσχυσαν εκείνης ούσης. Μάλλον γαρ χόρτος ήνεγκε πυρός επαγωγήν, η φλόγα αγάπης διάβολος. Αύτη τείχους ισχυροτέρα, αύτη αδάμαντος στερροτέρα· καν ετέραν αυτής ισχυροτέραν είπησ 63.577 ύλην, πάντα υπερβάλλει της αγάπης η στερρότης. Ταύτην ου πλούτος, ου πενία νικά· μάλλον δε ουδ' αν ην πενία, ουκ αμετρία πλούτου, ει αγάπη ην, αλλά τα εξ εκατέρων αγαθά μόνον· και γαρ την εξ εκείνου αφθονίαν εκαρπωσάμεθα αν, και την εκ ταύτης αμεριμνίαν και ούτε του πλούτου τας φροντίδας, ούτε της πενίας το δέος υπεμείναμεν αν. Και τι λέγω τα εξ αυτής κέρδη; αυτό γαρ καθ' εαυτό το φιλείν, εννόησον ηλίκον εστί, πόσην φέρει την ευφροσύνην, εν πόση καθίστησι χάριτι την ψυχήν· ο μάλιστα αυτής εστιν εξαίρετον. Τα μεν γαρ άλλα της αρετής μέρη συνεζευγμένον έχει τον πόνον· οίον νηστεία, σωφροσύνη, αγρυπνία, βασκανία, επιθυμία, υπεροψία· η δε αγάπη μετά του κέρδους πολλήν έχει και την ηδονήν, και πόνον ουδένα· και καθάπερ μέλιττα αγαθή, τα πανταχόθεν συνάγουσα αγαθά, εις την του φιλούντος κατατίθεται ψυχήν. Καν δουλεύη τις, ηδίω της ελευθερίας αποφαίνει την δουλείαν. Ο γαρ φιλών ουχ ούτως επιτάττων ως επιταττόμενος χαίρει· καίτοι γε το επιτάττειν ηδύ· αλλά μετατίθησιν αύτη των πραγμάτων την φύσιν, και πάντα εν χερσίν έχουσα παραγίνεται τα αγαθά, πάσης μητρός ηπιωτέρα, πάσης βασιλίδος ευπορωτέρα, και τα επίπονα κούφα και ράστα ποιεί, την μεν αρετήν εύκολον, την δε κακίαν πικροτάτην ημίν αποφαίνουσα· Σκόπει δε· το δαπανάν λυπηρόν είναι δοκεί, και ποιεί αυτό αύτη ηδύ· το λαμβάνειν τα ετέρων ηδύ, και ουκ αφήισιν αυτό φαίνεσθαι ηδύ, αλλά φεύγειν, ως μοχθηρόν, παρασκευάζει. Πάλιν το κακώς λέγειν γλυκύ πάσιν είναι δοκεί· αύτη τούτο μεν

πικρόν αποφαινεται, το δε καλώς λέγειν ηδύ· ουδέν γαρ ούτως ως τον φιλούμενον εγκωμιάζειν ημίν ηδύ. Παλιν ο θυμός έχει τινά ηδονήν· αλλ' ενταύθα ουκέτι, αλλά πάντα αυτού τα νεύρα ανήρηται· καν λυπήση τον φιλούντα ο αγαπώμενος, θυμός μεν ουδαμού φαίνεται, δάκρυα δε και παρακλήσεις και ικετηρίαί· τοσούτον απέχει του παροξυνθήναι. Καν ίδη αμαρτάνοντα, πενθεί και οδυνάται· αλλά και οδύνη αύτη ηδονήν φέρει· της γαρ αγάπης και τα δάκρυα και η λύπη γέλωτος παντός ηδίω και χαράς. Ουχ ούτω γουν αναπαύονται οι γελώντες, ως υπέρ φίλων κλαίοντες· καν απιστής, επίσχεσ αυτών τα δάκρυα, και ως τα ανήκεστα παθόντες, ούτω δυσχεραίνουσιν. Αλλ' ηδονήν έχει, φησίν, άτοπον το φιλείν. Άπαγε, και ευφήμει, άνθρωπε· ουδέν γαρ ούτως ηδονής καθαρεύει τοιαύτης, ως αγάπη γνησία. Μη γαρ μοι ταύτην είπης την δη 63.578 μώδη και αγοραίον, και νόσον μάλλον η αγάπην ούσαν, αλλά ταύτην, ην ο Παύλος επιζητεί, την το συμφέρον των αγαπωμένων σκοπούσαν, και όψει ότι πατέρων ούτοι φιλοστοργότεροι, και ώσπερ οι χρήματα φιλούντες, ουκ αν έλοιτο δαπανήσαι χρήματα, αλλ' ήδιον αν εν στενοχωρία γένοιτο, η εκείνα ίδοιεν ελαττούμενα· ούτω και ο προς τινα ηδέως έχων, μυρία αν έλοιτο παθείν, η τον αγαπώμενον καταβλαπτόμενον ιδείν. Τι ουν, φησίν, εάν εχθροί ώσι και Έλληνες, ου δει μισείν;

Δει μισείν μεν, ουκ εκείνους δε, αλλά το δόγμα· ου τον άνθρωπον, αλλά την πονηράν πράξιν, την διεφθαρμένην γνώμην. Ο μεν γαρ άνθρωπος έργον Θεού, η δε πλάνη έργον του διαβόλου. Ει γαρ δει τους εχθρούς του Θεού μισείν, ουχί ασεβείς δει μισείν μόνον, αλλά και αμαρτωλούς, και ούτως εσόμεθα θηρίων χείρους, πάντας αποστρεφόμενοι· και απονοία φυσώμενοι, καθάπερ ο Φαρισαίος εκείνος. Αλλ' ουχ ο Παύλος ούτως εκέλευσεν, αλλά πως; Νουθετείτε τους ατάκτους, παραμυθείσθε τους ολιγοψύχους, αντέχεσθε των ασθενών, μακροθυμείτε προς πάντας. Τι ουν όταν λέγη, φησίν, Ει τις ουχ υπακούει τον λόγον ημών δια της επιστολής, τούτον σημειούσθε, και μη συναναμίγνυσθε αυτώ; Μαλιστα μεν περί αδελφών τούτο είρηται· πλην ούτε τούτο απλώς, αλλά και τούτο μετά ημερότητος. Μη γαρ δη περικόψης τα εξής, αλλά και τα μετά ταύτα προστίθει· και γαρ ειπών, Μη συναναμίγνυσθε, επήγαγε, Και μη ως εχθρόν ηγείσθε, αλλά νουθετείτε ως αδελφόν. Οράς πως το έργον μισείν το φαύλον, ου τον άνθρωπον, εκέλευσε; Και γαρ έργον του διαβόλου το διασπάν ημάς απ' αλλήλων· και σφόδρα εσπούδακεν ανελείν την αγάπην, ίνα εκκόψη της διορθώσεως την οδόν, και κατάσχη εκείνον εν πλάνη, σε δε εν απιστία τε και απεχθεία, είθ' ούτως αποτειχίση της εκείνου σωτηρίας την οδόν. Όταν γαρ και ο ιατρός μισή τον κάμνοντα και φεύγη, και ο κάμνων τον ιατρόν αποστρέφεται, πότε αναστήσεται ο νοσών, όταν μήτε εκείνος αυτόν καλή, μήτε ούτος προς αυτόν απή; Τινος δε ένεκεν και αποστρέφη και φεύγεις αυτόν; ότι ασεβής εστιν; Ουκούν δια τούτο δει προσιέναι και θεραπεύειν, ίνα αναστήσης νοσούντα. Ει δε ανίατα νοσεί,

αλλά συ το σαυτού ποιείν εκελεύσθης· επεί και ο Ιούδας ανίατα ενόσει, και ου διέλιπεν αυτόν ο Θεός θεραπεύων. Μη τοίνυν μηδέ συ αποκάμης· καν γαρ πολλά σπουδάσας μη απαλλάξης της ασεβείας αυτόν, και του απαλλάξαντος λήψη τον μισθόν, και παρασκευάσεις αυτόν θαυμάζειν σου την ημερότητα· και ούτως εις 63.579 τον Θεόν η δόξα άπασα αύτη διαβήσεται. Καν γαρ θαύματα ποιής, καν νεκρούς εγείρης, καν οτιούν εργάση, ουδέποτε σε ούτω θαυμάσονται Έλληνες, ως όταν ίδωσι πράον και ήμερον και γλυκύν παρεχόμενον τρόπον. Ου μικρόν δε και τούτο κατόρθωμα· πολλοί γαρ και τέλεον απαλλαγήσονται του κακού. Ουδέν γαρ ούτως επισπάσασθαι δύναται, ως αγάπη. Επ' εκείνοις μεν γαρ σε και ζηλοτυπήσουσι, τοις σημείοις λέγω και τοις θαύμασιν· επί τούτω δε καιθαυμάσονται και φιλήσουσι, φιλούντες δε, και της αληθείας επιλήψονται οδώ προβαίνοντες. Ει δε ουκ ευθέως γίνεται πιστός, μη θαύμαζε, μηδέ επείγου, 63.580 μηδέ άπαντα ομού ζήτει, αλλ' έασον αυτόν τέως επαινείν, φιλείν, και εις τούτο οδώ προϊών ήξει. Επει ουν δημιουργός αρετής η αγάπη, μετά ακριβείας απάσης εν ταις εαυτών καταφυτεύσωμεν αυτήν ψυχαίς, ίνα ημίν πολλά κομίση τα αγαθά, και βρύοντα αυτής διηνεκώς τον καρπόν έχωμεν, τον αεί τεθηλότα, και ουδέποτε μαραινόμενον. Ούτω γουν και των αιωνίων επιτευξόμεθα αγαθών· ων γένοιτο πάντας ημάς επιτυχείν, χάριτι και φιλανθρωπία του Κυρίου ημών Ιησού Χριστού, μεθ' ου τω Πατρί συν τω αγίω και αγαθώ Πνεύματι δόξα, εις τους αιώνας των αιώνων.

Αμήν.

Πηγή: paterikiorthodoxia.com